

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

معاونت پژوهش

سروش آسمانی

شرح و تفسیر موضوعی مثنوی معنوی

جلد چهارم

تحقیق و پژوهش

محمد رضا افضلی

افضلی، محمدرضا
 سروش آسمانی: شرح و تفسیر موضوعی مثنوی معنوی [مولوی] / به اهتمام و پژوهش
 محمدرضا افضلی؛ [برای] جامعه المصطفیٰ ﷺ العالمیة، معاونت پژوهش. -- قم: جامعه
 المصطفیٰ ﷺ العالمیة، ۱۳۸۸
 ج۴. (جامعه المصطفیٰ ﷺ العالمیة، معاونت پژوهش؛ ۱۸۰)
 ISBN:978-964-195-120-9 (ج۴) ۹۵۰۰۰ ریال
 ISBN:978-964-195-121-6 (شابک دوره) ۹۵۰۰۰ ریال
 فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
 کتابنامه.
 ۱. مولوی، جلال الدین محمد بن محمد، ۶۰۴ - ۶۷۲ق. -- مثنوی -- نقد و تفسیر. ۲. شعر فارسی
 -- قرن ۷ق. -- تاریخ و نقد. الف. مولوی، جلال الدین محمد بن محمد، ۶۰۴ - ۶۷۲ق. مثنوی.
 شرح. ب. جامعه المصطفیٰ ﷺ العالمیة، معاونت پژوهش. ج. عنوان. د. عنوان: مثنوی. شرح. ه.
 عنوان: شرح و تفسیر موضوعی مثنوی معنوی.
 ۸۱/۳۱ PIR ۵۳۰۱/ج۷

شرح و تفسیر موضوعی مثنوی معنوی (جلد چهارم)

مؤلف: محمدرضا افضلی

چاپ اول: ۱۳۸۸

ناشر: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفیٰ ﷺ العالمیة

صفحه آرایی: سحان پرهیزگار

چاپ: امیران ● قیمت: ۹۵۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۱۵۰۰

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

مراکز فروش:

- قم، میدان شهدا، خیابان حجتیه، روبه روی مدرسه حجتیه، فروشگاه مرکز بین المللی
 ترجمه و نشر المصطفیٰ ﷺ العالمیة؛ تلفکس: ۰۲۵۱۷۷۳۰۵۱۷
- قم، بلوار محمد امین، سه راه سالاریه، جنب جامعه العلوم، فروشگاه مرکز بین المللی
 ترجمه و نشر المصطفیٰ ﷺ العالمیة؛ تلفن: ۰۲۵۱۲۱۳۳۱۰۶؛ فکس: ۰۲۵۱۲۱۳۳۱۴۶

www.miup.ir , www.eshop.miup.ir
 E-mail: admin@miup.ir, Root@miup.ir

سخن ناشر

گر شدی عطشان بحر معنوی فرجه‌ای کن در جزیره مثنوی
سرمی در هنر نهفته است که جز عاشقان لطیف‌اندیش، محرم نوشیدن جرعه‌ای از آن نمی‌شوند.
هنر شعر، پرده دیگری از هنر خالق افکند و تا ابد تاج زرینی بر سخن‌سرایی بشر
شد و چه زیباست اگر ناگزیر باید سر زلفی از سخن را با هنر، شانه زد و بومی از رخ
یار را به تصویر کشید؛ با گوهر کلامش و با عشق‌بازی مقربان درگاهش از رخ اندیشه
نقاب افکند و دُر سخن را افشان کرد.
شعرا در طول تاریخ، مأذنان افکار و فرهنگ اقوام و ملل گوناگون بوده‌اند. غنای
شعر پارسی زرینه‌ای بر غنای فرهنگی پارسیان بوده و هست و شاهبیت اشعار معنوی به
حافظ شیرازی، عطار نیشابوری، مولانا و مثنوی معنویش رقم خورده است.
گران‌بها اثری که در دستان گرامیتان است همتی است قابل تقدیر به قلم فاضل
ارجمند محمدرضا افضلی که در شرح ابیات مولانا نگاشته شده است و اثری منحصر
به فرد در شرح موضوعی مثنوی معنوی می‌باشد.
مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وابسته به جامعه المصطفی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ العالمية
ضمن قدردانی از مؤلف ارجمند، این اثر را به جامعه ادبی ایران اسلامی تقدیم می‌کند.

مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
معاونت پژوهش

فهرست

۵.....	سخن ناشر.....
۱۷.....	پیش‌گفتار.....
۲۳.....	خودبایی و خودسازی.....
۲۳.....	جایگاه تصفیه باطن و تزکیه نفس در کسب علم لدنی.....
۲۸.....	خودشناسی و خودسازی.....
۴۱.....	تزکیه، عرصه پیکار با نفس.....
۴۴.....	بازتاب شخصیت.....
۴۶.....	اهمیت باطن‌نگری.....
۴۸.....	تزکیه و پاک‌سازی درون.....
۵۰.....	تهذیب نفس از صفات مذموم.....
۵۲.....	رهایی جان از زندان نفس.....
۵۴.....	جهاد اکبر یا مبارزه با هواهای نفسانی.....
۵۷.....	ریاضت نفس و تزکیه.....
۶۴.....	جدال خود رحمانی با خود شیطانی.....
۶۷.....	اجتناب از هوای نفس.....
۷۳.....	شماتتی دیگر از نفس.....
۷۴.....	رهایی از رذائل اخلاقی و هوای نفسانی.....
۷۹.....	ریاضت نفس.....
۸۰.....	انتقاد از پیروان هوای نفس.....
۸۳.....	گریز از دام نفس.....
۸۷.....	کور گدای نفس اماره.....

۹۰	جهاد با نفس
۹۲	جهاد با نفس جام رحمت الهی
۹۴	سوزاندن هوای نفس
۹۴	نفس اماره بسان فرعون و اژدهاست
۹۹	فناى نفس و رسیدن به حقیقت هستی
۹۹	سالوس‌گری نفس اماره
۱۰۱	نفس و شیطان یک تن‌اند
۱۰۳	نفس، قبله‌گاه فرومایگان
۱۰۳	حجاب نفس و هواهای نفسانی
۱۰۵	حرص شهوت و بندگی نفس
۱۱۰	مبارزه با نفس اماره
۱۱۱	مجاهده با هوای نفس و ریاضت
۱۱۱	آینه و اظهار حق
۱۱۲	جهاد اکبر یا پیکار با نفس اماره
۱۱۳	وجود دزد نفس در خانه دل
۱۱۴	معاتبه و محاسبه نفس
۱۱۵	تمایلات غریزی با تمرین، متحول و متعالی می‌گردند
۱۱۶	رهایی از هواهای نفسانی آویختن به حب‌الله است
۱۱۷	نفس اماره کژاندیش و ارونه کار
۱۱۸	اقتدار نفس اماره و محرومیت از گلزار حقایق
۱۱۸	نحوست و گرگ سیرتی نفس اماره
۱۱۹	بانگ شیطان و حيله‌های نفس اماره
۱۲۳	ارزش و جایگاه هم‌نشینی با اهل معنی
۱۲۵	هم‌نشینی با مردان حق
۱۲۹	هم‌زبانی و هم‌دلی
۱۳۰	هم‌نشین نااهل، ویرانگر مسجد دل
۱۳۰	ادب حضرت آدم و غرور ابلیس
۱۳۲	غرّه نشدن بر موفقیت‌های ناپایدار این جهان
۱۳۳	راه رهایی از قفس تن
۱۳۵	خلوت‌گزینی
۱۳۵	حال و مقام
۱۳۶	شکرگزاری
۱۳۷	توبه و بازگشت به حق
۱۴۲	هم‌اندیشی و مشورت

۱۴۳	تأثیر غذای مادی بر روح
۱۴۵	ویژگی‌های اصلان و سالکان
۱۵۶	یاران خدایی
۱۵۸	صاحب دل و صاحب نفس
۱۶۰	اهل نار و اهل نور
۱۶۲	انتقاد از اهل تقلید و استدلالیان
۱۶۶	انفاق و امساک
۱۶۸	نقد مدعیان هدایت و ارشاد
۱۷۰	ضرورت حفظ ظاهری عبادات
۱۷۲	صوفیان فسّاق و عُشّاق
۱۷۴	عبرت آموزی
۱۷۶	دشواری‌ها کمال آفرینند
۱۷۷	مکاشفات اهل دل
۱۸۵	خوف و رجاء
۱۸۶	تأثیر غذا
۱۸۷	مقام رضای الهی
۱۹۰	توفیق معنوی
۱۹۱	درخواست رهایی از دراکات حسّی و گناه
۱۹۲	ای فریادرس نیازمندان!
۱۹۴	حسّ خفّاشی و حسّ دُرّ پاشی
۱۹۷	شکیبایی
۱۹۸	صبر و شکیبایی
۱۹۹	نوریان و ناریان
۲۰۱	آینه سیمای جان
۲۰۲	کشش و کوشش
۲۰۶	اهمیت مشورت
۲۰۶	در دعا اصرار نکن
۲۰۷	انفاق مال و انفاق جان
۲۱۲	مشاهده جمال حق
۲۱۳	اشک بی‌قراری
۲۱۴	جود و بخل
۲۱۵	مهم کمال معنوی است
۲۱۶	غذای روح و غذای جسم
۲۱۸	نقش مصایب و گرفتاری‌ها در سازندگی انسان

۲۲۲	تحول و شایستگی دل و پیوند آن با حضرت یار.....
۲۲۳	رهایی از کمند هوا و هوس.....
۲۲۸	رابطه معنوی پیر و مرید سالک (استاد و شاگرد).....
۲۳۱	اثر دعا و نیایش و توبه.....
۲۳۴	نقش کار و کوشش در سازندگی انسان.....
۲۳۶	خلوت شب.....
۲۳۷	گسستن و پیوستن.....
۲۴۰	اشک و نیایش.....
۲۴۱	آینه دل صاف باید باشد.....
۲۴۱	نقش درد و رنج در کامیابی انسان.....
۲۴۲	خانه گل.....
۲۴۲	خانه دل حریم کبریا.....
۲۴۴	نقد صاحبان علوم ظاهری.....
۲۴۸	اشراف و کرامت صاحب‌دلان.....
۲۵۱	بیداری حواس باطنی.....
۲۵۴	گستراندن نیازهای روحی و عقلی.....
۲۵۶	نیاز رهرو به استاد در سلوک.....
۲۵۷	حرمان از مناجات الهی، کیفر است.....
۲۵۹	رعایت حریم و ظرفیت دوستان.....
۲۶۱	تفسیر حد اعتدال.....
۲۶۳	مقامات اهل معرفت.....
۲۷۰	سفلگان دون همّت در کسوت تعهد و مسئولیت.....
۲۷۳	عبادت وسیله تقرب الهی.....
۲۷۴	ذوق دعا و نیایش، نشانه کشش و جذبۀ حق.....
۲۷۶	احتیاط و دور اندیشی در گزینش دوست.....
۲۷۷	پیوستگان و گسستگان.....
۲۷۷	روح و رزق الهی و معنوی.....
۲۸۰	ارزش والای جهاد و صبر.....
۲۸۲	شعله محبت و عشق؛ هموارکننده عقبه سلوک.....
۲۸۳	شاد از غم شدن، دام لقای الهی است.....
۲۸۴	نقد محبوسان حواس ظاهری.....
۲۸۵	ظاهر پلی به سوی حقیقت.....
۲۸۵	نقد مدعیان آگاهی و کمال.....
۲۹۳	مقایسه مستی شهوت و مستی عشق حق.....

۲۹۴	.....	جهد بی‌توفیق و کوشش بی‌حاصل
۳۰۹	.....	ارزش و اهمیت کوشش و طلب برای معرفت حق
۳۱۱	.....	وصف بیداردلان
۳۱۲	.....	طلب بی‌کوشش و مسائل پشت پرده
۳۲۵	.....	تمرکز روح و رهایی از کمند حواس
۳۲۵	.....	اهمیت انقطاع و خلوت‌گزینی
۳۲۶	.....	عاقبت اندیشی
۳۲۷	.....	دل و مشیت الهی
۳۳۰	.....	چگونگی رهایی از سلطه حس ظاهر و یافتن دید باطن
۳۳۱	.....	صبر، حلال همه مشکلات و مجهولات است
۳۳۲	.....	سبوی تن را بشکنید
۳۳۳	.....	دل محروم و دل مجذوب
۳۳۶	.....	تحمل دشواری‌ها در راه حق و لذت آن
۳۳۷	.....	ارزش شکر الهی
۳۳۷	.....	توابع لطف
۳۳۸	.....	نقش صبر در مهار نفس اماره
۳۳۹	.....	ره یافتگان و بیرون ماندگان
۳۴۱	.....	امید، آرزو، کوشش
۳۴۲	.....	بازتاب و انعکاس شخصیت
۳۴۳	.....	ریاضت اختیاری و اجباری
۳۴۵	.....	اهمیت تأمل و درنگ و اجتناب از شتاب‌زدگی
۳۴۷	.....	توصیف دنیا
۳۴۸	.....	فراق و هجران عاشق
۳۵۳	.....	قبض و بسط سالک
۳۵۵	.....	سالکان بی‌رنج لاف‌زنان‌اند
۳۵۶	.....	تحمل ناگواری‌ها عامل تعالی انسان
۳۶۱	.....	بانگ شیطان
۳۶۳	.....	تأثیر کلام
۳۶۴	.....	توکل و رزق الهی
۳۶۴	.....	ضرورت انتخاب استاد راهنما
۳۶۵	.....	دنیا آتش‌گاه نفسانیات و سیاه‌چال شهوات
۳۷۰	.....	ارشاد قولی و عملی
۳۷۱	.....	تحول روحی و انقلاب درونی
۳۸۳	.....	تحمل بی‌ادبی و درشتی بی‌ادبان

۳۸۳	رعایت مراتب ارشاد معنوی
۳۸۴	شکار دورماندگان قرب الهی
۳۸۶	مقام عرفانی اخلاص
۳۸۸	اوصاف ما تجلی اوصاف حق
۳۹۰	نقدی بر فرافکنی زیان پیشگان
۳۹۷	پیکار و ستیز عقل و نفس
۴۰۰	اهل باطن و اهل معنا
۴۰۰	طعام و غذای انسان
۴۰۱	برگ بی‌برگی عارفان
۴۰۳	تفسیر ذوقی دعاهای وضو
۴۰۴	چون علی تو آه اندر چاه کن
۴۰۴	خویشتن افکن در دریای ژرف
۴۰۵	حکمت غفلت در زندگی مادی
۴۰۵	مراقبه و پرورش باطن
۴۰۸	در توبه همواره باز است
۴۰۹	انسان کامل و عجوزه دنیا
۴۱۱	تجانس روحی و تأثیر آن در روابط
۴۱۴	افسون‌گری عروس هزار داماد
۴۲۰	مقام عارفانه رضا
۴۲۳	ترک غرور شیطانی
۴۲۴	سالکان آگاه و ناآگاه
۴۲۸	ذوق عرفانی خود را
۴۲۹	شرح مراتب درونی سالک
۴۳۶	خویشتن حقیقی خود را گم مکن
۴۴۱	شمه از اوصاف مؤمنان عارف
۴۴۲	بارقه ایمان حرص و آز را می‌سوزاند
۴۴۸	ارزش گریه و سوز قلبی
۴۵۲	کردار و گفتار ما جلوه اعتقاد و اندیشه ماست
۴۶۰	تغذیه جسم از طعام معنوی روح
۴۶۲	صفای حیات معنوی
۴۶۴	اشک ریایی و اشک دل‌سوختگان راه حق
۴۶۶	اجتناب از تحقیر شخصیت و چاپلوسی
۴۶۷	اهل الله در دنیا غریب‌اند
۴۷۰	دل پاک، تجلی‌گاه انوار الهی است

۴۷۴	آخرین پرسش و درخواست شیطان از خدا
۴۷۶	آثار معنوی اعمال مؤمنان شاکر
۴۷۸	راه رهایی از سحر دنیا
۴۷۹	عمل صالح، هم‌نشین آن جهان
۴۸۰	از زلیخای جهان باید گریخت
۴۸۲	مزیت خموشی و سکوت
۴۸۳	وفای به عهد و پیمان الهی
۴۸۵	نقد تقلید و مقلدان
۴۹۰	فرومایگان در حجاب انانیت
۴۹۳	این سبب‌ها بر نظرها پرده است
۴۹۴	اعراض دنیا و دنیاگرایان عین سعادت است
۴۹۶	درمان دل پُرقساوت عطای ربّانی است
۵۰۰	ارزش تضرع و زاری به درگاه حق
۵۰۲	امید به لطف و بخشایش الهی
۵۰۴	عارف عاشق و زاهد خائف (عشق و بیم)
۵۰۶	توبه نصوح و بازگشت صادقانه
۵۱۲	صبر و رضا، کلید عطایای ربّانی
۵۱۴	مسئله توکل و کسب و کار
۵۱۸	لاف مدعیان خالی از حقیقت
۵۲۳	شور و شادی عارفان و واصلان
۵۲۴	احتیاط و عبرت آموزی از حوادث
۵۲۵	توصیف عوالم اهل حق
۵۲۶	بد فرجامی توبه شکنی
۵۲۷	فضیلت پرهیز و گرسنگی و فضل الهی
۵۳۰	نقد مرید پروری کاسب‌کارانه
۵۳۱	نقد مدعیان حقیقت‌نما
۵۳۲	ایمان راستین و صدق ضمیر
۵۳۵	نقد زهد گرایی افراطی و قشریگری
۵۳۷	درد فراق و هجران الهی
۵۳۷	عفو و بخشش از سجایای الهی
۵۳۸	احوال خوش معنوی و نفعات ربّانی
۵۴۲	تسلط انسان کامل بر نفس
۵۴۶	دریغ از اشتراک نام، صوفی متظاهر و صوفی حقیقی
۵۴۶	مقام صدق و خلوص و شهادت فی سبیل الله

۵۴۸	گریه و خنده گنجینه الهی است .....
۵۴۸	روشن بینی و فراست، بصیرت الهی .....
۵۴۹	ارزش و اهمیت ترک خشم و شهوت و حرص آوری .....
۵۵۰	ضرورت امتثال حق و شکستن دُر نفسانی .....
۵۵۴	مقایسه اجمالی بین زاهد و عارف .....
۵۵۴	ارزش و اهمیت بی نیازی از مردم .....
۵۵۵	روی گردانی از دنیا و توجه به مبدأ هستی .....
۵۵۷	عزلت و گرایش به جماعت و نفی رهبانیت .....
۵۶۱	مرگ تحوُّلی، نه مرگ طبیعی .....
۵۶۵	عظمت و جایگاه عاشورائیان .....
۵۶۶	ارزش انسان به ادراک باطنی اوست .....
۵۶۷	ضرورت امر دعوت و تبلیغ .....
۵۶۸	خدمت عارفانه و عاشقانه .....
۵۷۱	نوروز و عید عرفا .....
۵۷۲	تجرید از خود شرط ورود به منازل عرفانی .....
۵۷۲	مراتب انسانها در قدرت بیش .....
۵۷۳	رهایی روح از دام نفس و حیات این جهانی .....
۵۷۴	کمالات تصنُّعی و کاذب، رسوایی زاست .....
۵۷۷	شناخت احوال باطنی از طریق آثار ظاهر .....
۵۷۹	اهمیت عاقبت اندیشی فرزندگان .....
۵۸۰	جایگاه و منزلت صبر و شکیبایی .....
۵۸۱	هم نشینی و انس و الفت با حق .....
۵۸۲	تلاش و فکر و ذکر، جاذب پرنده جذبۀ حق .....
۵۸۳	گذر از دنیا گذر از درد و حسرت و زیانمندی .....
۵۸۴	آنچه بر خود نمی پسندی بر دیگران میسند .....
۵۸۴	تجلی التهاب انسان در غربت کده دنیا .....
۵۸۵	تأثیر یاران در سیر اهل معنا .....
۵۸۵	فضیلت سکوت و خاموشی .....
۵۸۶	فریب دنیا تا به کی خواهی خورد؟ .....
۵۸۸	مقایسه بازان عرفان و زاغان گورستان .....
۵۹۰	صبر و شکیبایی، رمز موفقیت اولیا .....
۵۹۵	طعن شریعت مداران جزم اندیش بر مشرب عرفان .....
۵۹۷	غریزه حبّ ذات، عامل تکاپو و سازندگی .....
۵۹۸	تأثیر سوء معاشرت با ناهلان .....

۵۹۹.....	نقد تیراندازان دورانداز.....
۶۰۶.....	نقد مدعیان علم و معرفت.....
۶۱۰.....	اجتناب از خشم و عجله در انتقام.....
۶۱۱.....	اهمیت و ارزش مشورت با مردان راه.....
۶۱۲.....	فرجام دوستی‌های ناهمگن و غیر متجانس.....
۶۱۵.....	فرزند زمان بودن صوفی عارف.....
۶۱۵.....	دیالوگ روح و جسم.....
۶۱۶.....	معراج ملکوتی عارفان.....
۶۱۷.....	زاهد کیست.....
۶۱۷.....	ظاهر، ملاک قضاوت نمی‌تواند باشد.....
۶۱۷.....	غذای اصلی بشر نور خداست.....
۶۱۷.....	بازتاب و انعکاس خصیصه‌ها.....
۶۱۹.....	لزوم قدردانی از بخشندگی نکوکار.....
۶۲۰.....	شمه‌ای از ویژگی‌های عارفان.....
۶۲۱.....	نقد اعتماد به مخلوق به جای توکل بر خدا.....
۶۲۴.....	زدودن حجاب چهره جان.....
۶۲۶.....	تأثیر روحی روانی کار نیک و ذوق معنوی.....
۶۲۶.....	قبض و بسط دل از ذوالجلال.....
۶۲۷.....	تا ندرد پرده غفلت تمام.....
۶۲۸.....	موضوع "ان شاء الله" یا احتیاط دوراندیشانه.....
۶۳۰.....	تأثیر و تأثر اندیشه و عمل بر یکدیگر.....
۶۳۱.....	شناخت خود حقیقی.....
۶۳۱.....	اهمیت مرگ اختیاری، تا نمردی نبردی.....
۶۴۵.....	فناء فی الله و بقاء بالله.....
۶۴۷.....	فنا و بقا عارفان کامل.....
۶۴۸.....	محو هویت در وجود حق.....
۶۵۵.....	کارگاه و گنج حق در نیستی است.....
۶۵۹.....	فناء فی الله مراتبی دارد.....
۶۶۱.....	مقام فناء یا گلی به گلستانی خریدن.....
۶۶۳.....	مقام فناء یافتنی است تا نمیری نرسی.....
۶۶۶.....	مقام بی‌خویشی و فناء فی الله.....
۶۶۸.....	فقر و فنای عارفانه.....
۶۷۱.....	مقام فناء فی الله و وحدت حق و خلق.....
۶۷۲.....	راه وصال مسدود است مگر با فنای عاشق.....

۶۷۳	اهمیت عنایت و جذبه الهی
۶۷۵	گفتاری که پشتوانه‌اش عمل صالح نباشد، نیم جوی نیرزد
۶۷۷	رعایت حقوق هم‌نوعان و بستگان و زیردستان
۶۷۸	دعوت به صبر و بردباری
۶۷۸	بی‌همرهی خضر خطر در کمین‌گاه است
۶۸۳	لزوم جدّ و جهد در سلوک
۶۸۷	ثمره تهی شدن از خودی و خودبینی
۶۸۷	دعا و سبب تأخیر اجابت دعای مؤمن
۶۸۹	تأثیر کلام صادقانه بر دل
۶۹۰	نقش درد و رنج در درک مواهب و الطاف الهی
۶۹۱	سخت‌ترین جهل، نشناختن خود است
۶۹۲	غلغله‌های درون انسان
۶۹۲	صندوق افسون شیطان
۶۹۷	رازنگه‌دار تا خدای رازت را نگه دارد
۶۹۸	انسان هر لحظه در خطر لغزش و گمراهی است
۶۹۸	نقد ناآگاهان و اهل تقلید
۷۰۰	مقام تسلیم و رضای عارفان
۷۰۱	زبان به منزله پرده اتاق دل است
۷۰۲	تاختن به خیالات شیطانی درون
۷۰۳	راه‌ها شناخت ما فی‌الضمیر انسان‌ها
۷۰۳	اشک معرفت
۷۰۴	مظلومیت دل و روح در زندان تن
۷۰۶	حرمت دعا و نیایش
۷۰۸	محو و قبض و بسط
۷۰۹	سعادت حقیقی در دل ناملايمات
۷۱۰	مرگ پیش از مرگ
۷۱۰	منظر حق دل بود در دو سرا
۷۱۱	امتحان و آزمایش الهی رسواکننده است
۷۱۷	کتابنامه